Rättsfallssamlingen

DOMSTOLENS DOM (första avdelningen)

den 9 oktober 2025 *

”Begäran om förhandsavgörande – Domstols behörighet och verkställighet av domar på privaträttens område – Förordning (EU) nr 1215/2012 – Tillämpningsområde – Artikel 25 – Avtal om domstols behörighet – Avtalsparter med säte i samma tredjeland – Domstolarna i en medlemsstat har getts behörighet att pröva tvister som uppkommer till följd av parternas avtalsförhållande – Anknytning till ett annat land – Konsekvenserna av konungariket Storbritannien och Nordirlands utträde ur Europeiska unionen”

I mål C-540/24,

angående en begäran om förhandsavgörande enligt artikel 267 FEUF, framställd av Handelsgericht Wien (Wiens handelsdomstol, Österrike) genom beslut av den 1 augusti 2024, som inkom till domstolen den 8 augusti 2024, i målet

Cabris lnvestments Ltd

mot

Revetas Capital Advisors LLP

meddelar

DOMSTOLEN (första avdelningen)

sammansatt av avdelningsordföranden F. Biltgen (referent), domstolens vice ordförande T. von Danwitz, tillika tillförordnad domare på första avdelningen, samt domarna I. Ziemele, A. Kumin och S. Gervasoni,

generaladvokat: M. Campos Sánchez-Bordona,

justitiesekreterare: A. Calot Escobar,

efter det skriftliga förfarandet,

med beaktande av de yttranden som avgetts av:

– Revetas Capital Advisors LLP, genom B. Knötzl och B. Ortner, Rechtsanwälte,

– Europeiska kommissionen, genom S. Noë och J. Vondung, båda i egenskap av ombud,

* Rättegångsspråk: tyska.

med hänsyn till beslutet, efter att ha hört generaladvokaten, att avgöra målet utan förslag till avgörande,

följande

Dom

1 Begäran om förhandsavgörande avser tolkningen av artikel 50.3 FEU, artiklarna 25 och 68–70 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1215/2012 av den 12 december 2012 om domstols behörighet och om erkännande och verkställighet av domar på privaträttens område (EUT L 351, 2012, s. 1) (nedan kallad Bryssel Ia-förordningen) samt artiklarna 17, 18, 55, 56 och 66 i konventionen av den 27 september 1968 om domstols behörighet och om verkställighet av domar på privaträttens område (EGT L 299, 1972, s. 32; svensk utgåva, EGT C 15, 1997, s. 32), i dess lydelse enligt senare konventioner om nya medlemsstaters tillträde till denna konvention (nedan kallad Brysselkonventionen).

2 Begäran har framställts i ett mål mellan Cabris lnvestments Ltd och Revetas Capital Advisors LLP, två bolag bildade enligt engelsk rätt, angående det förstnämnda bolagets yrkande vid en österrikisk domstol om att det sistnämnda bolaget ska betala ett belopp för att fullgöra en avtalsförpliktelse.

Tillämpliga bestämmelser

EU-fördraget

3 I artikel 50.3 FEU föreskrivs följande:

”Fördragen ska upphöra att vara tillämpliga på den berörda staten från och med den dag då avtalet om utträde träder i kraft eller, om det inte finns något sådant avtal, två år efter den anmälan som avses i punkt 2, om inte Europeiska rådet i samförstånd med den berörda medlemsstaten med enhällighet beslutar att förlänga denna tidsfrist.”

Avtalet om Förenade konungariket Storbritannien och Nordirlands utträde ur Europeiska unionen och Europeiska atomenergigemenskapen

4 I artikel 126 i avtalet om Förenade konungariket Storbritannien och Nordirlands utträde ur Europeiska unionen och Europeiska atomenergigemenskapen (EUT L 29, 2020, s. 7) (nedan kallat utträdesavtalet), som antogs den 17 oktober 2019 och trädde i kraft den 1 februari 2020, vilket godkändes på Europeiska unionens och Europeiska atomenergigemenskapens (Euratom) vägnar genom rådets beslut (EU) 2020/135 av den 30 januari 2020 (EUT L 29, 2020, s. 1), föreskrivs följande:

”En övergångsperiod eller genomförandeperiod ska börja löpa den dag då detta avtal träder i kraft och upphöra den 31 december 2020.”

Brysselkonventionen

5 I artikel 17 i Brysselkonventionen föreskrivs följande:

”Om parterna har träffat avtal om att en domstol eller domstolarna i en konventionsstat skall vara behöriga att avgöra en redan uppkommen tvist eller framtida tvister i anledning av ett bestämt rättsförhållande, och minst en av parterna har hemvist i en konventionsstat, skall endast den domstolen eller domstolarna i den staten vara behöriga. …”

6 Artikel 18 i denna konvention har följande lydelse:

”Utöver den behörighet som en domstol i en konventionsstat har enligt andra bestämmelser i denna konvention, är domstolen behörig om svaranden går i svaromål inför denna. Detta gäller dock inte om svaranden gick i svaromål endast för att bestrida domstolens behörighet eller om en annan domstol har exklusiv behörighet enligt artikel 16.”

7 I artikel 55 i nämnda konvention föreskrivs följande:

”Med de begränsningar som följer av artikel 54 andra stycket och artikel 56 skall denna konvention, för de stater som har tillträtt den, ersätta följande konventioner som ingåtts mellan två eller flera av dem:

…

– Konventionen mellan Förenade kungariket och Österrike med bestämmelser om ömsesidigt erkännande och verkställighet av domar på privaträttens område, undertecknad i Wien den 14 juli 1961 med ändringsprotokoll undertecknat i London den 6 mars 1970 [(nedan kallad konventionen mellan Förenade kungariket och Österrike)],

…”

8 I artikel 56 i samma konvention föreskrivs följande:

”Det fördrag och de konventioner som anges i artikel 55 skall fortsätta att gälla på områden där denna konvention inte är tillämplig.

De skall fortsätta att gälla beträffande domar som har meddelats och handlingar som har upprättats eller registrerats som officiella handlingar före denna konventions ikraftträdande.”

9 Artikel 66 i Brysselkonventionen har följande lydelse:

”Denna konvention ingås på obegränsad tid.”

Bryssel I-förordningen

10 Rådets förordning (EG) nr 44/2001 av den 22 december 2000 om domstols behörighet och om erkännande och verkställighet av domar på privaträttens område (EGT L 12, 2001, s. 1) (nedan kallad Bryssel I-förordningen) trädde i kraft den 1 mars 2002 och ersatte Brysselkonventionen mellan medlemsstaterna. Därefter upphävdes och ersattes Bryssel I-förordningen, med verkan från den 10 januari 2015, av Bryssel Ia-förordningen.

11 Artikel 23.1 i Bryssel I-förordningen hade följande lydelse:

”Om parterna har träffat avtal om att en domstol eller domstolarna i en medlemsstat skall vara behöriga att avgöra en redan uppkommen tvist eller framtida tvister i anledning av ett bestämt rättsförhållande, och minst en av parterna har hemvist i en medlemsstat, skall endast den domstolen eller domstolarna i den medlemsstaten ha behörighet. …”

Bryssel Ia-förordningen

12 Skälen 3, 13, 14, 15 och 19–21 i Bryssel Ia-förordningen har följande lydelse:

”(3) … unionen [ska] besluta om åtgärder rörande samarbete i civilrättsliga ärenden som har gränsöverskridande verkningar, särskilt när det är nödvändigt för att den inre marknaden ska fungera väl.

…

(13) Det måste finnas en anknytning mellan de förfaranden på vilka denna förordning är tillämplig och medlemsstaternas territorium. Gemensamma behörighetsbestämmelser bör därför i princip tillämpas när svaranden har hemvist i en medlemsstat.

(14) En svarande som inte har hemvist i en medlemsstat bör i allmänhet omfattas av de nationella behörighetsbestämmelser som gäller i den medlemsstat där talan väcks.

För att skydda konsumenternas och arbetstagarnas intressen, garantera behörigheten för medlemsstaternas domstolar i de fall där de har exklusiv behörighet och respektera parternas rätt att själva avtala om behörig domstol, bör emellertid vissa av denna förordnings behörighetsbestämmelser tillämpas oavsett var svaranden har hemvist.

(15) Behörighetsbestämmelserna bör uppfylla kravet på förutsebarhet och bygga på den allmänna principen om svarandens hemvist. Det bör alltid kunna gå att bestämma vilken domstol som är behörig utifrån denna princip, utom i vissa bestämda fall när tvistens art eller hänsynen till parternas rätt att själva avtala om behörig domstol gör det berättigat att använda något annat kriterium om anknytning. …

…

(19) Parternas rätt att själva avtala om behörig domstol bör respekteras med förbehåll för de exklusiva behörighetsgrunderna i denna förordning, utom när det gäller försäkrings-, konsument- och anställningsavtal, där endast begränsad autonomi medges.

…

(21) För att rättskipningen ska fungera väl, är det nödvändigt att minimera möjligheten för samtidiga förfaranden och att se till att oförenliga domar inte meddelas i olika medlemsstater. …”

13 Artikel 4.1 i denna förordning har följande lydelse:

”Om inte annat föreskrivs i denna förordning, ska talan mot den som har hemvist i en medlemsstat väckas vid domstol i den medlemsstaten, oberoende av i vilken stat han eller hon har medborgarskap.”

14 I artikel 6.1 i förordningen föreskrivs följande:

”Om svaranden inte har hemvist i en medlemsstat bestäms domstolarnas behörighet i varje medlemsstat i enlighet med den medlemsstatens lag, om inte annat följer av bestämmelserna i artiklarna 18.1, 21.2, 24 och 25.”

15 I artikel 25.1, med rubriken ”Avtal om domstols behörighet”, i avsnitt 7 i kapitel II, föreskrivs följande:

”Om parterna, oberoende av var de har hemvist, har träffat avtal om att en domstol eller domstolarna i en medlemsstat ska vara behöriga att avgöra en redan uppkommen tvist eller framtida tvister i anledning av ett bestämt rättsförhållande, ska endast den domstolen eller de domstolarna ha behörighet, såvida inte avtalet är ogiltigt på materiell grund enligt lagen i den medlemsstaten. En sådan behörighet ska vara exklusiv om parterna inte har träffat avtal om annat. …”

16 Artikel 31.2 i Bryssel Ia-förordningen har följande lydelse:

”Utan att det påverkar tillämpningen av artikel 26 ska, i de fall talan väckts vid en domstol i en medlemsstat som har exklusiv behörighet enligt ett avtal som avses i artikel 25, varje domstol i en annan medlemsstat låta handläggningen av målet vila fram till dess att den domstol där talan väcks på grundval av avtalet förklarar att den är obehörig i enlighet med avtalet.”

17 Kapitel VII i förordningen, med rubriken ”Förhållandet till andra rättsakter”, innehåller bland annat artiklarna 68–70. Artikel 68 i denna förordning har följande lydelse:

”1. Denna förordning skall mellan medlemsstaterna ersätta Brysselkonventionen, utom för de territorier i medlemsstaterna som faller inom denna konventions territoriella tillämpningsområde och som inte omfattas av förordningen i enlighet med artikel 355 [FEUF].

2. I den mån denna förordning mellan medlemsstaterna ersätter bestämmelserna i … Brysselkonvention ska alla hänvisningar till den konventionen anses som hänvisningar till denna förordning.”

18 I artikel 69 i nämnda förordningen föreskrivs följande:

”Om inte annat följer av artiklarna 70 och 71 ska denna förordning mellan medlemsstaterna ersätta de konventioner som rör samma frågor som omfattas av denna förordning. Denna förordning ska särskilt ersätta de konventioner som anges i den förteckning som kommissionen upprättat i enlighet med artikel 76.1 c och 76.2.”

19 Artikel 70.1 i samma förordning har följande lydelse:

”De konventioner som avses i artikel 69 ska fortsätta att gälla på områden där denna förordning inte är tillämplig.”

20 Enligt artikel 76.2 i Bryssel Ia-förordningen ska kommissionen upprätta en förteckning över de konventioner som avses i artikel 69 i förordningen på grundval av medlemsstaternas underrättelser i enlighet med artikel 76.1 c i förordningen. Enligt artikel 76.4 i nämnda förordning ska [Europeiska] kommissionen offentliggöra förteckningarna och eventuella senare ändringar av dessa i *Europeiska unionens officiella tidning*.

21 Kommissionen upprättade och offentliggjorde, på grundval av de underrättelser som avses i artikel 76 i samma förordning, tre förteckningar (EUT C 4, 2015, s. 2), varav den tredje (nedan kallad förteckning 3) har följande lydelse:

”Följande konventioner avses i artikel 69:

– i Österrike:

…

– [konventionen mellan Förenade kungariket och Österrike].

…

– i Förenade kungariket:

…

– [konventionen mellan Förenade kungariket och Österrike],

…”

Målet vid den nationella domstolen och tolkningsfrågorna

22 Den 6 maj 2020 ingick Cabris lnvestments och Revetas Capital Advisors, två bolag som är etablerade i Förenade kungariket, ett konsultavtal med tillhörande följebrev, vilka innehöll en prorogationsklausul (nedan kallad prorogationsklausulen i fråga) med följande lydelse:

”Förevarande avtal och förbindelserna parterna emellan omfattas av österrikisk rätt och ska tolkas enligt denna. Handelsgericht Wien (Wiens handelsdomstol, Österrike) är ensam behörig att avgöra tvister som detta avtal ger upphov till eller som har samband med detta avtal eller som avser genomförandet av avtalet eller dess giltighet.”

23 Den 30 juni 2023 väckte Cabris lnvestments talan vid Handelsgericht Wien (Wiens handelsdomstol), som är hänskjutande domstol, och yrkade att Revetas Capital Advisors skulle förpliktas att till Cabris Investments betala ett belopp på 360 000 euro, jämte dröjsmålsränta, för att fullgöra en avtalsenlig betalningsskyldighet som följde av detta avtal och som hade samband med utövandet av en funktion som finansdirektör.

24 Det framgår av beslutet om hänskjutande att det, förutom prorogationsklausulen i fråga, inte finns något uppenbart samband mellan parterna i det nationella målet och Republiken Österrike.

25 Revetas Capital Advisors har bestritt den hänskjutande domstolens internationella behörighet och gjort gällande att artikel 25 i Bryssel Ia-förordningen, såsom den tolkats av domstolen i domen av den 8 februari 2024, Inkreal (C-566/22, EU:C:2024:123), inte är tillämplig på omständigheterna i det nationella målet, eftersom denna förordning efter utgången av den övergångsperiod som föreskrivs i utträdesavtalet och som är fastställd till den 31 december 2020 (nedan kallad övergångsperioden) inte längre är tillämplig på rättsförhållanden som involverar Förenade konungariket Storbritannien och Nordirland. Prorogationsklausulen i fråga är således verkningslös och den hänskjutande domstolen saknar följaktligen internationell behörighet att pröva det mål som har anhängiggjorts vid den.

26 För det första är den hänskjutande domstolen osäker på om artikel 25 i Bryssel Ia-förordningen och de principer som EU-domstolen slog fast i domen av den 8 februari 2024, Inkreal (C-566/22, EU:C:2024:123), fortfarande är tillämpliga när det är fråga om ett avtal om domstols behörighet som ingåtts under övergångsperioden mellan två parter med säte i Förenade kungariket vilka utsett en domstol i en medlemsstat att pröva deras tvist, när talan har väckts vid denna domstol efter såväl Förenade konungariket Storbritannien och Nordirlands utträde ur Europeiska unionen som övergångsperiodens utgång och det avtalsförhållande som ligger till grund för tvisten inte har någon anknytning till denna medlemsstat. Den hänskjutande domstolen tolkar skälen 13 och 14 i förordningen, artikel 50.3 FEU och ovannämnda dom så, att en sådan anknytning krävs.

27 För det andra, för det fall domstolen kommer fram till att artikel 25 i Bryssel Ia-förordningen inte är tillämplig i en sådan situation, vill den hänskjutande domstolen få klarhet i huruvida Brysselkonventionen, särskilt artiklarna 17 och 18 i denna, är tillämplig eller, om så inte är fallet, huruvida konventionen mellan Förenade kungariket och Österrike, är tillämplig. Enligt den hänskjutande domstolen beror svaret på denna fråga på huruvida artiklarna 68 och 69 i Bryssel Ia-förordningen slutgiltigt har upphävt dessa båda konventioner. Den hänskjutande domstolen anser att de folkrättsliga principerna som reglerar fördragens upphörande och den omständigheten att dessa olika rättsakter reglerar näraliggande områden talar för en tolkning enligt vilken det är uteslutet att nämnda konventioner är tillämpliga på rättsförhållanden som involverar Förenade konungariket Storbritannien och Nordirland.

28 För det tredje vill den hänskjutande domstolen få klarhet i huruvida artikel 50.3 FEU och artikel 82.1 b i) i del 4 i Civil Jurisdiction and Judgments (Amendment) (EU Exit) Regulations 2019 (2019 års förordningar om domar och domstols behörighet på privaträttens område (Rättelse) (EU-utträde) av den 4 mars 2019 (*Statutory Instruments* 2019, nr 479) generellt utesluter att Brysselkonventionen är tillämplig.

29 Under dessa omständigheter beslutade Handelsgericht Wien (Wiens handelsdomstol) att förklara målet vilande och att ställa följande tolkningsfrågor till EU-domstolen:

”1) Ska artikel 25 i [Bryssel 1a-förordningen] tolkas så, att ett avtal om domstols behörighet, i vilket de i Förenade kungariket och därför (sedermera) i tredjeland etablerade avtalsparterna kommer överens om behörighet för domstolarna i en medlemsstat i Europeiska unionen att avgöra tvister till följd av deras avtalsförhållande, omfattas av den bestämmelsen, även om det underliggande avtalet inte har någon annan koppling till den medlemsstat som valts som ort för behörig domstol? Gäller därför principerna i EU-domstolens [dom av den 8 februari 2024, Inkreal (C-566/22, EU:C:2024:123)] på samma sätt även om tidpunkten för ingåendet av ett avtal om domstols behörighet mellan två parter med säte i Förenade kungariket faller inom perioden före utgången av övergångsperioden för ’Brexit’ den

31 december 2020, men talan väcktes först efter ikraftträdandet av ’Brexit’? Detta med beaktande av den omständigheten att avtalssituationen mellan dessa (sedermera) tredjelandsmedborgare inte uppvisar någon annan koppling till den valda EU-medlemsstaten (se, i detta avseende, emellertid skäl 13 och 14 i [denna förordning]) samt att artikel 50.3 FEU … efter ’Brexit’ generellt utesluter att EU-fördragen är tillämpliga på Förenade kungariket.

Om EU-domstolens svar på frågan om tillämpningen av artikel 25 i [Bryssel Ia-förordningen] på den aktuella tredjelandssituationen är nekande, inställer sig följande frågor:

2) Ska artikel 68 i [Bryssel Ia-förordningen] tolkas så, att den slutgiltigt har upphävt [Brysselkonventionen] – även i ett förfarande med koppling till Förenade kungariket (med beaktande av ’Brexit’) – vilket innebär att en medlemsstat i Europeiska unionen i dagsläget inte längre kan åberopa denna konvention?

3) Ska artikel 69 i [Bryssel Ia-förordningen] enligt den version som följer av [förteckning 3], och artikel 55, 13:e strecksatsen i Brysselkonventionen, tolkas så, att de slutgiltigt har upphävt [konventionen mellan Förenade kungariket och Österrike], även i förhållande till Förenade kungariket (med beaktande av ’Brexit’), vilket gör att det i ett förfarande som involverar Förenade kungariket (med beaktande av ’Brexit’) inte längre går att åberopa denna internationella konvention? Är detta fallet även med hänsyn till den omständigheten att de i artikel 69 i [Bryssel 1a-förordningen] nämnda konventionerna, enligt artikel 70.1 i samma förordning, ska fortsätta att gälla på de områden där denna förordning inte är tillämplig? Kan därför en konvention som ingåtts av Republiken Österrike, vilken redan har förklarats ha blivit ’ersatt’ av primärrätten, också med avseende på Förenade kungariket bli retroaktivt tillämplig mellan dessa stater efter ’Brexit’ enligt artikel 70.1 i [samma] förordning (så kallat återupplivande av en internationell konvention)?

   Om så är fallet: Gäller ett sådant ’återupplivande’ även inom tillämpningsområdet för artikel 56 i Brysselkonventionen som är liknande i detta avseende?

4) Ska artikel 50.3 FEU tolkas så, att den utgör hinder för tillämpning eller ’återupplivande’ av artikel 17 och 18 i Brysselkonventionen i förhållande till Förenade kungariket (med beaktande av ’Brexit’ om två parter med säte i Förenade kungariket ställs mot varandra i ett förfarande som inletts i Österrike och dessa parter, i ett avtal – ingånget den 6 maj 2020 – har kommit överens om att Handelsgericht Wien (Wiens handelsdomstol) ska ha exklusiv behörighet? Har under dessa omständigheter bestämmelsen i artikel 50.3 FEU företräde framför artikel 66 i Brysselkonventionen enligt vilken den konventionen [ingås] ’på obegränsad tid’?

5) [a)] Om EU-domstolen kommer fram till att Brysselkonventionen äger företräde, i den mening som avses i frågorna 2–4 ovan, även i förhållande till Förenade kungariket uppkommer följande fråga: Utgör Brysselkonventionens principiella företräde hinder för en bestämmelse i Förenade kungariket enligt vilken det uttryckligen är uteslutet att tillämpa Brysselkonventionen även på avtal om domstols behörighet som ingåtts innan ’Brexit’ trädde i kraft (se de brittiska föreskrifterna i artikel 82.1 b i) i del 4 i 2019 års förordningar om domar och domstols behörighet på privaträttens område (Rättelse) (Brexit) som gällde till och med den 29 februari 2024 och är tillämpliga i förevarande fall eftersom talan väcktes den 30 juni 2023)?

[b)] Om så inte är fallet: Är en österrikisk domstol vid prövningen av giltigheten av ett avtal om domstols behörighet som ingicks den 6 maj 2020 (alltså före ”Brexit”) mellan två brittiska företag och enligt vilket en österrikisk domstol valts som behörigt forum, trots detta bunden av det i Förenade kungarikets lagstiftning (artikel 82.1 b i) i 2019 års förordningar) föreskrivna förbudet mot att tillämpa Brysselkonventionen, i synnerhet på grund av primärrättens företräde, vilket i princip skulle omöjliggöra ett effektivt verkställande i Förenade kungariket (den sista frågan förutsätter att konventionen mellan Storbritannien och Österrike har upphävts i den mening som avses i fråga 3)?”

Prövning av tolkningsfrågorna

Den första frågan

30 Den hänskjutande domstolen har ställt den första frågan för att få klarhet i huruvida artikel 25.1 i Bryssel Ia-förordningen ska tolkas så, att denna bestämmelse omfattar en situation i vilken två avtalsparter med säte i Förenade kungariket, genom ett avtal om domstols behörighet som ingåtts under den övergångsperiod som föreskrivs i utträdesavtalet, kommit överens om att en domstol i en medlemsstat ska vara behörig att pröva tvister som uppkommer till följd av deras avtalsförhållande, när en tvist mellan dessa parter har anhängiggjorts vid den domstolen efter utgången av denna period.

31 Det ska inledningsvis erinras om att prorogationsklausuler, till sin natur, utgör val av behörighet som saknar rättsverkan så länge som ett rättsligt förfarande inte har inletts och som får verkan först då ett sådant förfarande inleds. Det är således denna tidpunkt som ska ligga till grund för bedömningen av klausulen (se, för ett liknande resonemang, dom av den 13 november 1979, Sanicentral, 25/79, EU:C:1979:255, punkt 6, och dom av den 24 november 2022, Tilman, C-358/21, EU:C:2022:923, punkt 30).

32 För att besvara den ställda frågan ska det således fastställas huruvida en tvist mellan två avtalsparter som har säte i ett och samma tredjeland, såsom Förenade kungariket sedan den 1 februari 2020, och som har utsett en domstol i en medlemsstat att pröva tvisten, omfattas av tillämpningsområdet för Bryssel Ia-förordningen och artikel 25.1 i denna.

33 Enligt fast rättspraxis ska inte bara lydelsens av en unionsbestämmelse beaktas vid tolkningen av denna, utan också det sammanhang i vilket den förekommer och det mål som eftersträvas med den rättsakt som bestämmelsen ingår i (se dom av den 17 november 1983, Merck, 292/82, EU:C:1983:335, punkt 12, och dom av den 8 februari 2024, Inkreal, C-566/22, EU:C:2024:123, punkt 15 och där angiven rättspraxis).

34 Vad för det första gäller ordalydelsen framgår det av artikel 25.1 första meningen i Bryssel Ia-förordningen att om parterna, oberoende av var de har hemvist, har träffat avtal om att en domstol eller domstolarna i en medlemsstat ska vara behöriga att avgöra en redan uppkommen tvist eller framtida tvister i anledning av ett bestämt rättsförhållande, ska endast den domstolen eller de domstolarna ha behörighet, såvida inte avtalet är ogiltigt på materiell grund enligt lagen i den medlemsstaten.

35 Det framgår således av själva ordalydelsen i denna bestämmelse att den regel som föreskrivs däri är tillämplig oberoende av parternas hemvist. I synnerhet är tillämpningen av denna regel inte underkastad något villkor om att parterna, eller en av parterna, ska ha hemvist inom en medlemsstats territorium.

36 Vad för det andra gäller det sammanhang i vilket artikel 25.1 i Bryssel Ia-förordningen förekommer ska det inledningsvis understrykas att denna bestämmelse skiljer sig från sin föregångare, det vill säga artikel 23.1 i Bryssel I-förordningen, enligt vilken det för att en behörighetsregel som grundade sig på ett avtal om domstols behörighet skulle vara tillämplig krävdes att minst en av avtalsparterna hade hemvist i en medlemsstat.

37 Det ska vidare erinras om att det behörighetssystem som föreskrivs i Bryssel Ia-förordningen utgör ett internt system inom unionen som eftersträvar mål som är specifika för unionen, såsom en väl fungerande inre marknad och upprättandet av ett område med frihet, säkerhet och rättvisa, såsom framgår av skäl 3 i förordningen (se, för ett liknande resonemang, dom av den 25 februari 2025, BSH Hausgeräte, C-339/22, EU:C:2025:108, punkt 55). I skäl 13 i nämnda förordning anges dessutom att ”[d]et måste finnas en anknytning mellan de förfaranden på vilka denna förordning är tillämplig och medlemsstaternas territorium” och att ”[g]emensamma behörighetsbestämmelser … därför i princip [bör] tillämpas när svaranden har hemvist i en medlemsstat”. I skäl 14 i samma förordning anges emellertid att, för att ”respektera parternas rätt att själva avtala om behörig domstol, bör … vissa av denna förordnings behörighetsbestämmelser tillämpas oavsett var svaranden har hemvist”.

38 Till skillnad från regeln i artikel 4.1 i Bryssel Ia-förordningen, jämförd med skäl 13 i samma förordning, enligt vilken behörigheten bestäms av den allmänna principen att om svaranden har hemvist i en medlemsstat är domstolen i den medlemsstaten behörig, föreskrivs det i artikel 6.1 i förordningen, jämförd med skäl 14 i samma förordning, att om svaranden inte har hemvist i en medlemsstat bestäms domstolarnas behörighet i varje medlemsstat i enlighet med den medlemsstatens lag, om inte annat följer av vissa bestämmelser i förordningen, däribland artikel 25.

39 Det framgår således av artikel 6.1 i Bryssel Ia-förordningen jämförd med artikel 25.1 i samma förordning, att en situation i vilken svaranden inte har hemvist i en medlemsstat men avtalsparterna har avtalat om att en domstol eller domstolarna i en medlemsstat ska pröva deras avtalstvister, regleras av den behörighetsregel som följer av ett avtal om domstols behörighet, såsom föreskrivs i artikel 25.1, och inte av behörighetsreglerna i de enskilda medlemsstaternas lagar såsom föreskrivs i artikel 6.1. Härigenom bekräftar således den bokstavstolkning som följer av punkt 35 ovan, enligt vilken artikel 25.1 är tillämplig även när samtliga parter i tvisten har hemvist i ett tredjeland.

40 Avslutningsvis måste situationen i fråga, enligt domstolens praxis, ha en anknytning till ett annat land för att omfattas av tillämpningsområdet för Bryssel Ia-förordningen. Denna anknytning till ett annat land kan följa såväl av att svaranden har hemvist i en annan medlemsstat än den medlemsstat i vilken den domstol vid vilken talan väckts är belägen som av andra faktorer som har att göra med bland annat saken i målet. Det kan till och med röra sig om en koppling till ett tredjeland. En sådan situation kan nämligen ge upphov till frågor rörande fastställandet av domstolars internationella behörighet (se, för ett liknande resonemang, dom av den 1 mars 2005, Owusu, C-281/02, EU:C:2005:120, punkt 26, dom av den 8 september 2022, IRnova, C-399/21,

EU:C:2022:648, punkt 28, dom av den 29 juli 2024, FTI Touristik (Utlandsanknytning), C-774/22, EU:C:2024:646, punkterna 26, 28 och 29, och dom av den 25 februari 2025, BSH Hausgeräte, C-339/22, EU:C:2025:108, punkterna 59 och 60).

41 Domstolen har dessutom redan haft anledning att precisera att en situation där avtalsparter med säte i en och samma medlemsstat kommer överens om att domstolarna i en annan medlemsstat ska vara behöriga att pröva tvister som uppkommit till följd av deras avtalsförhållande, även om avtalet inte har någon annan anknytning till denna andra medlemsstat, har en anknytning till ett annat land. I en sådan situation visar nämligen förekomsten av ett avtal om domstols behörighet till förmån för domstolarna i en annan medlemsstat än den där de avtalsslutande parterna har säte i sig att situationen har internationell karaktär (se, för ett liknande resonemang, dom av den 8 februari 2024, Inkreal, C-566/22, EU:C:2024:123, punkterna 25 och 39).

42 Domstolen finner, i analogi med den lösning som den valde i den rättspraxis som anges i punkterna 40 och 41 ovan, att förekomsten av ett avtal om domstols behörighet till förmån för domstolarna i en medlemsstat, trots att de avtalsslutande parterna har säte i ett tredjeland, ger upphov till en fråga om fastställande av domstolars internationella behörighet varmed den anknytning till ett annat land som krävs i nämnda rättspraxis föreligger i en sådan situation.

43 För det tredje stöds en sådan tolkning av de mål som eftersträvas med artikel 25 i Bryssel Ia-förordningen, det vill säga att respektera parternas rätt att själva avtala om behörig domstol och att göra exklusiva avtal om val av behörig domstol effektivare, vilka anges i skälen 15, 19 och 22 i förordningen (se, för ett liknande resonemang, dom av den 8 februari 2024, Inkreal, C-566/22, EU:C:2024:123, punkt 26).

44 Tolkningen är även förenlig med syftet med Bryssel Ia-förordningen, vilken ska göra reglerna om behörighetskonflikter på privaträttens område mer enhetliga genom behörighetsregler som har en hög grad av förutsebarhet och vilken därmed eftersträvar ett rättssäkerhetsmål. Möjligheten för avtalsparter med hemvist i samma tredjeland att avtala om behörighet för domstolarna i en medlemsstat bidrar nämligen till att säkerställa att käranden kan identifiera den domstol vid vilken talan kan väckas och att svaranden kan förutse vid vilken domstol han kan komma att stämmas. I detta sammanhang kräver rättssäkerhetsintresset att den nationella domstol vid vilken talan väckts enkelt ska kunna avgöra sin egen behörighet utan att vara tvungen att göra en prövning av målet i sak (se, analogt, dom av den 29 juli 2024, FTI Touristik (Utlandsanknytning), C-774/22, EU:C:2024:646, punkt 33 och där angiven rättspraxis).

45 Tillämpningen av de harmoniserade bestämmelserna i artikel 25 i Bryssel Ia-förordningen bidrar dessutom till att, på medlemsstaternas territorium, förebygga behörighetskonflikter som kan skada rättssäkerheten och som skulle kunna uppstå om den aktuella situationen reglerades av medlemsstaternas nationella bestämmelser om internationell privaträtt. Tillämpningen av dessa harmoniserade regler minimerar dessutom möjligheten för samtidiga förfaranden och förhindrar att oförenliga domar meddelas i olika medlemsstater, vilket enligt skäl 21 i förordningen är en förutsättning för en välfungerande rättsskipning (se, för ett liknande resonemang, dom av den 8 februari 2024, Inkreal, C-566/22, EU:C:2024:123, punkt 30).

46 En tvist, såsom den som är i fråga i det nationella målet, mellan två avtalsslutande parter med säte i ett tredjeland som har utsett en domstol i en medlemsstat att pröva deras avtalstvister omfattas följaktligen av tillämpningsområdet för Bryssel Ia-förordningen och dess artikel 25.1.

47 Den omständigheten att avtalet om domstols behörighet genom vilket avtalsparterna med säte i Förenade kungariket utsåg en domstol i en medlemsstat, i detta fall den hänskjutande domstolen, att pröva deras tvister, ingicks under övergångsperioden och att talan väckts vid denna domstol efter utgången av övergångsperioden, påverkar inte svaret på denna fråga.

48 Till att börja med regleras inte denna situation av utträdesavtalet. Vidare framgår det av resonemanget i punkterna 31–46 ovan att tvisten i det nationella målet, trots att de tvistade parterna har säte i ett tredjeland, såsom Förenade kungariket sedan den 1 februari 2020, omfattas av tillämpningsområdet för Bryssel Ia-förordningen och dess artikel 25.1.

49 Med beaktande av det ovan anförda ska den första frågan besvaras enligt följande. Artikel 25.1 i Bryssel Ia-förordningen ska tolkas så, att denna bestämmelse omfattar en situation i vilken två avtalsparter med säte i Förenade kungariket, genom ett avtal om domstols behörighet som ingåtts under övergångsperioden, kommit överens om att en domstol i en medlemsstat ska vara behörig att pröva tvister som uppkommer till följd av deras avtalsförhållande, även om talan till följd av en tvist mellan dessa parter har väckts vid den domstolen efter utgången av denna period.

Den andra till den femte frågan

50 Med hänsyn till svaret på den första frågan, enligt vilket en situation som den som är i fråga i det nationella målet omfattas av tillämpningsområdet för Bryssel Ia-förordningen och dess artikel 25.1, är det inte längre nödvändigt att besvara den andra till den femte frågan.

Rättegångskostnader

51 Eftersom förfarandet i förhållande till parterna i det nationella målet utgör ett led i beredningen av samma mål, ankommer det på den hänskjutande domstolen att besluta om rättegångskostnaderna. De kostnader för att avge yttrande till domstolen som andra än nämnda parter har haft är inte ersättningsgilla.

Mot denna bakgrund beslutar domstolen (första avdelningen) följande:

Artikel 25.1 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1215/2012 av den 12 december 2012 om domstols behörighet och om erkännande och verkställighet av domar på privaträttens område

ska tolkas så,

att denna bestämmelse omfattar en situation i vilken två avtalsparter med säte i Förenade kungariket, genom ett avtal om domstols behörighet som ingåtts under övergångsperioden som föreskrivs i avtalet om Förenade konungariket Storbritannien och Nordirlands utträde ur Europeiska unionen och Europeiska atomenergigemenskapen, kommit överens om att en domstol i en medlemsstat ska vara behörig att pröva tvister som uppkommer till följd av deras avtalsförhållande, även om talan till följd av en tvist mellan dessa parter har väckts vid den domstolen efter utgången av denna period.

Underskrifter